

A Székelyszabari erdő (HUDD20067) különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

Pécs, 2019

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	3
1.1. Név	3
1.2. Azonosító kód	3
1.3. Kiterjedés	3
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	3
1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek	3
1.4.2. Közösségi jelentőségű jelölő fajok.....	3
1.5. Érintett települések.....	3
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	4
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	4
1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre.....	4
1.7.2. Településrendezési eszközök	5
1.7.3. Körzeti erdőtervek.....	5
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	5
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	5
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	5
2. Veszélyeztető tényezők	6
3. Kezelési feladatok meghatározása	8
3.1 Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	8
3.2. Kezelési javaslatok.....	8
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	20
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	20
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	21
3.2.5 Mellékletek.....	21
3.2.5.1. A Székelyszabari-erdő KTT áttekintő térképe	22
3.2.5.2 A Székelyszabari-erdő KTT kezelési egységeinek térképe	23
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	24
3.3.1. Agrártámogatások	24
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer.....	24
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	25
3.3.2. Pályázati források	26
3.3.3. Egyéb.....	26

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Székelyszabari erdő különleges természetmegőrzési terület (KTT)

1.2. Azonosító kód

HUDD20067

1.3. Kiterjedés

287,57 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2017. évi változatát vettük alapul

1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek

Élőhelykód	Név
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)
91M0	Pannon cseres-tölgyesek

1.4.2. Közösségi jelentőségű jelölő fajok

Név
<i>Lucanus cervus</i> – nagy szarvasbogár
<i>Bombina bombina</i> - vöröshasú unka

1.5. Érintett települések

Település	Megye	Érintett terület	A település területének
-----------	-------	------------------	-------------------------

		(ha)	(%)	érintettsége (%)
Székelyszabar	Baranya	287,57	100	18,57

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
<i>Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület</i>	-	-	-	-	-
<i>Országos jelentőségű védett természeti terület</i>	-	-	-	-	-
<i>Helyi jelentőségű védett természeti terület</i>	-	-	-	-	-
<i>ex lege védett terület</i>	-	-	-	-	-
<i>ökológiai hálózat magterület övezete</i>	MT	-	287,42 ha	99,9%	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
<i>Nemzetközi jelentőségű területek</i>	-	-	-	-	-

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre

A tervezési terület védett természeti területtel nem fed át, ezért nem készült ilyen terv a területre vonatkozóan.

1.7.2. Településrendezési eszközök

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 9/2005. (V. 12.) Kgy. rendelete Baranya megye területrendezési tervéről.

Település rendezési terv:

Székelyszabar község Önkormányzata Képviselő-testületének 2/2006. (II.17.) rendelete a helyi építési szabályzatról

Székelyszabar Község Önkormányzatának 3/2006 (II.16.) határozata a településszerkezeti tervről

Székelyszabar Község Önkormányzatának 49/2004 (XI. 18.) határozata a területfejlesztési koncepció elfogadásáról

1.7.3. Körzeti erdőtervek

A tervezési terület a Dél-Baranyai tervezési körzetbe tartozik. Az állami területen erdőgazdálkodó Mecsekerdő Zrt. önálló körzeti erdőtervvel (egyben erdőtervvel) rendelkezik. A 19/2007. törzskönyvi számú körzeti erdőterv 2016. december 31-én lejárt, de a körzeti erdőterv alapján kiadott erdőtervek érvényessége fennmaradt, illetve átmeneti erdőterv formájában meghatározásra került az Evt. 113. § (17) alapján. A körzet erdőtervezése az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet szerint 2018-ban megkezdődött.

Fontos, hogy az erdőtervezés során a Natura 2000 célkitűzésekkel összhangban lévő erdőterv készüljön el, ezért az erdőtervezés során a jelen kezelési tervben megfogalmazott kezelési irányok érvényesítésére kell törekedni.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A vizsgált terület vadgazdálkodási beosztása szerint a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj Dél-Baranyai ártéri Vadgazdálkodási tájegységébe (407) tartozik. A vadászatra jogosult a Cselevölgye Vadásztársaság (7728. Somberek, Kossuth Lajos utca 1/A.) 2037.02.28-ig. A Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervét az agrárminiszter 10/2018.(VII.3.) AM rendelet tartalmazza. A területre vonatkozik A Dél-Baranyai ártéri vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási terve (Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.08.31.)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen halgazdálkodási vízterület nem található, halgazdálkodási terv nem vonatkozik rá.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv hazai megvalósítása körében, az Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, 1-15 Alsó-Duna jobb part tervezési alegység terve vonatkozik. Közreadja a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, Pécs, 2016. április.

A terv elérhető a vízügyi honlapon:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztető tényezők

A területen jelenleg ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	H	100	Befolyásolt élőhelyek kódja: 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>), 91M0 Pannon cseres-tölgyesek. Befolyásolt fajok: Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Az erdőgazdálkodás a teljes tervezési területet érintő, intenzív gazdálkodási forma, amely jelentős átalakító hatással van az élőhelyekre, azok struktúrájának és fajkészletének megváltoztatásán keresztül. Az erdőtelepítések során gyakran alkalmazott inváziós akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) a környező területeket is veszélyezteti, valamint a felújítások során tapasztalható gyomosodás és az érzékeny fajok ezzel együtt járó kiszorulása is jelentős degradációt okoz. A vörös tölgy (<i>Quercus rubra</i>) állományok – az őshonos tölgyfajok állományaival szemben – nem megfelelő élőhelyek az őshonos xilofág rovarfajok számára.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	H	30	Befolyásolt élőhelyek kódja: Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>), 91M0 Pannon cseres-tölgyesek, befolyásolt fajok: nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>). A holt fa eltávolítása értékes, a xilofág és az odúlakó fajok számára nélkülözhetetlen élőhelyek eltűnésével jár.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	40	Befolyásolt élőhelyek kódja: 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>), 91M0 Pannon cseres-tölgyesek Az inváziós idegenhonos fajok közül elsősorban az erdőgazdálkodás során a területre került akác okoz problémát, a felújításokban ültetés nélkül is rendre megjelenik. Emellett komoly veszélyt jelent a gyors terjedésben lévő bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>). Az aljnövényzetben az aranyvessző (<i>Solidago spp.</i>) jelenik

				meg, de nagy állományai nincsenek.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	100	Befolyásolt élőhelyek kódja: 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>), 91M0 Pannon cseres-tölgyesek. A mezőgazdasági tájban található erdőtömbök a nagyvadak tipikus rejtőzködő helyei, így igen erőteljes a vadjelenlét és az okozott vadkár, mindegyik élőhelytípusban. A természetes erdődinamikára támaszkodó kezeléseket ellehetetleníti a túltartott vadállomány.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	30	Befolyásolt élőhelyek kódja: Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>), 91M0 Pannon cseres-tölgyesek, befolyásolt fajok: nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>). A környező, kiterjedt és intenzíven kezelt mezőgazdasági területek felől jelentős mennyiségű vegyszer érkezik a területre.

Potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	100	Befolyásolt élőhelyek kódja: 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>), kisebb mértékben a 91M0 Pannon cseres-tölgyesek. A tájban általánosan megfigyelhető talajvízszint süllyedés az élőhelyek szárazodásához vezet. Legfőképpen a gyertyános tölgyeseket érinti, azok termőhelyei cseres termőhelyekké alakulhatnak át ennek során.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1 Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak.

Kiemelt fontosságú cél a következő élőhelytípusok/fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása: 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*).

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A terület természetvédelmében kiemelt fontosságú cél az erdőgazdálkodási gyakorlatban a természetközeli módszerek meghonosítása és általánossá tétele, őshonos fajok egyedeiből megfelelő fekvő és álló holt fa mennyiség folyamatos biztosítása, és az idős faegyedek kímélete. Erdőrészlet szinten a termőhelynek megfelelő elegyes, lehetőleg változatos korú, többszintű faállományt eredményező gazdálkodás bevezetése. További kiemelt cél az inváziós fajok térfoglalásának visszaszorítása.

A területet érintő részletes felmérések elkészítése, kiemelt figyelemmel a terület jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajaira és élőhelyeire.

A jelölő erdőállományokban a közösségi jelentőségű és fokozottan védett fészkelő madárfajok számára az adott faj igényeinek megfelelő méretű és időtartamú pufferzóna kijelölése.

3.2. Kezelési javaslatok

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhöz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és a jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv. A kezelési egység az azonos kezelést igénylő élőhelyek, élőhely-komplexumok térben lehatárolt egysége, amelynek alapját az élőhelytérkép adja, figyelembe véve a jelölő fajok előfordulását és a kialakult

földhasználati módokat is. A kezelési egységek kialakítása, illetve az érintett egységek kezelési elveinek meghatározásakor döntő fontosságú volt a terület jelölő értékeinek megléte és azok ökológiai igényei.

Azok a kezelési javaslatok, melyek nem vonatkoztathatók a teljes területre, kezelési egységként, önállóan kerülnek meghatározásra.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Általánosságban a következő javaslatok kerültek meghatározásra, ezek minden kezelési egységre vonatkoznak.

Területrendezés, építésügy

A megyei és helyi településrendezési szabályzatok követendők. Új, állandó épület csak a természetvédelmi szempontokkal összhangban építhető, a gazdálkodást segítő és egyéb ideiglenes létesítmények csak a természetvédelmi kezelő véleményének figyelembe vételével helyezhetők el. A településrendezési tervek felülvizsgálatánál érvényesíteni kell a természetvédelmi szempontokat, amennyiben lehetőség van rá a Natura2000 területhez kapcsolódó puffer zónákat kell kijelölni.

A közösségi jelentőségű természeti értékek, élőhelyek megőrzése érdekében új nyomvonalas létesítmények (utak és árkok kivételével) felszín alatt vezetendők, új szilárd burkolatú vagy stabilizált utak csak már meglévő földutak nyomvonalán alakítandók ki.

A természetvédelmi célok elérése érdekében fontos, hogy újabb vonalas létesítmények ne szabdalják a területet és a meglévő utak fejlesztése is kerülendő.

Közlekedés

Közlekedésre a meglévő utak használhatók, új utak kialakítása kerülendő, különösen indokolt esetben a természetvédelmi kezelő véleményének figyelembe vételével valósítható meg. A vizsgált területen halad keresztül a Mohácsot Himesházával összekötő aszfaltos út, illetve a területet északi oldalról az M6-os autópálya határolja. A közlekedési fejlesztések, illetve karbantartási tevékenységek során az illetékes természetvédelmi kezelővel egyeztetni kell (esetleges depóniák helyei, stb.)

Turizmus

A területen a zöld turizmus lehetőségei adottak, melynek keretében már kijelölésre került a sárga turistajelzéssel ellátott túraútvonal, ami a vizsgált területen halad keresztül. Az infrastruktúra további fejlesztésekor az illetékes természetvédelmi kezelő véleménye irányadó kell, hogy legyen.

Bányászat

A területen korábban nem végzett ipari és bányászati tevékenység engedélyezése, valamint új anyagnyerő hely elhelyezése nem kívánatos.

Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

A terület kezelésében legfontosabb a természetszerű erdőállományok jó állapotának fenntartása, valamint a degradálódott állományok természeti állapotának javítása. Emellett igen fontos a gazdálkodásban is szerepet játszó, illetve a spontán terjedő inváziós fajok visszaszorítása

Vadgazdálkodás

A területen (mint a megye legtöbb részén) a túltartott vadállomány nyoma mindenütt észrevehető. Ennek mérséklésére szükséges a vadállomány hatékony szabályozása, a vadállománynak a terület eltartóképességéhez igazodó létszámra apasztása, amely a tervekészítés idején egyértelműen a hasznosítás növelését jelenti.

A terület természetességének megőrzése, a gyomosodás elkerülése érdekében fontos, hogy a természetközeli helyeken, azok szomszédságában új sózó, szóró, etetőhely ne kerüljön kialakításra, ezért az ilyen létesítmények kialakítása, elhelyezése előtt a terület természetvédelmi kezelőjével egyeztetni szükséges.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

Kezelési egységek

A terület élőhelyeinek és azok állapotának alapján 5 kezelési egység bevezetését javasoljuk. A kezelési egységek lehatárolásának alapja az adott terület egységek élőhely-térképe, figyelembe véve az ott meglévő élőhely-típusokat, illetve azok természetességét. Az elkülönített kezelési egységek az alábbiak:

Egység	Megnevezés	Á-NÉR élőhely	Jellemzők:
KE-1	Természetszerű erdők	L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, K2 - III# Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	A fellelhető honos fafajú erdei élőhelytípusok természetközeli állapotú állományai (NS 4). Az élőhelyek természetességének megtartása és esetleges javítása érdekében természetközeli erdőgazdálkodás folytatandó.
KE-2	Őshonos fafajú degradált erdők	L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, RC - Őshonos fafajú keményfás jellegű erdők, P8 - Vágásterületek	Honos faállományú gazdasági erdők, felismerhető természetes élőhelytípusok esetén is jelentős degradáltsággal (NS 3-2). Az élőhelyek természetességének javítása érdekében lehetőleg természetközeli erdőgazdálkodás folytatandó, javasolt kerülni a táj és termőhelyidegen fajok használatát a felújítások során
KE-3	Nem inváziós idegenhonos fajok erdei	RDa - Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők, RDb - Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők, S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők, S4 - Ültetett erdei- és feketefenyvesek	Az idegenhonos (nem inváziós) fafajok nagy részaránya miatt jelentősen átalakult, degradálódott állományok (NS 1-3). A vörös tölgyvel elegyes erdők jellemzően kevésbé degradáltak. A tájidegen fafajok fokozatos cseréje kívánatos.
KE-4	Idegenhonos inváziós fajok ültetvényei és spontán állományai	S1 – Ültetett akácok, S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai	Monodomináns inváziós tájidegen ültetvények vagy spontán állományok erősen degradáltak, átalakult aljnövényzettel, gyomfajokkal. Idővel az állományok honos fajokra történő cseréje kívánatos.
KE-5	Gyepes	OB x OF – Gyomos	A Natura 2000 terület jellegétől

	nyiladékok, agrárterületek, épített területek	magaskórós üde mezsgye, T5 – vetett gyepek, füves sportpályák T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák, U11 – Út- és vasúthálózat, U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók	jelentősen eltérő, attól gazdálkodásában, állapotában markánsan különböző, külön természetvédelmi kezelést nem igénylő területek.
--	--	---	---

KE-1 – Természetszerű erdők

(a) Kezelési egység kódja

KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a terület legmagasabb természeti értéket képviselő, jó állapotú erdeit foglalja magában. Ennek megfelelően a két jelölő élőhelytípus, az illír gyertyános-tölgyesek és a cseres tölgyesek jó természetességű állományai alkotják.

(c) Érintettség vizsgálata:

A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint):

L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek

K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

Natura 2000 élőhelyek és fajok:

91M0 Pannon cseres tölgyesek

91L0 Illír gyertyános tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*)

Nagy szarvasbogár *Lucanus cervus*

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A terület legjobb állapotú erdei, a természetvédelmi cél ezen állományok esetében a lehető leghatékonyabb értékmegőrzés.

A természetközeli, jó fafajkészletű és aljnövényzetű erdőállományokra fokozottan veszélyes a tarvágásos gazdálkodás, mivel nem csupán az érzékeny fajok elvesztését okozhatja, de a gyomok – köztük inváziós fajok – terjedéséhez is megfelelő állapotokat teremt. Ezért lehetőség szerint folyamatos erdőborítást kell biztosítani a természetszerű erdőkben, a felújítás során előnyben részesítve a helyben termő szaporítóanyagot és létrejövő újulatot.

Természetesen a legkiválóbb védelmet a teljes érintetlenség jelenti, ezért ahol lehetséges, ennek feltételeit célszerű megteremteni.

Az erdőművelés során törekedni szükséges az élőhelyek minimális zavarására, ennek érdekében korlátozni szükséges a közlekedést, anyagtárolást.

A természetszerű állományokban is fennáll az inváziós fajok terjedésének lehetősége, például lékekben, ezért a természetesség megőrzését segíti az is, ha a közeli erdőrészekben nem fordulnak elő agresszívan terjedő fajok.

A holtfához kötődő és odúlakó fajok életfeltételeinek biztosítása érdekében fontos, hogy a kezelési egységben fennmaradt idős, odvas fák megmaradjanak az esetleges véghasználatok során is, emellett az állományok megfelelő holtfa mennyisége is jótékony hatással van a biodiverzításra.

A túltartott vadállomány egyrészt az aljnövényzetre, másrészt a felújulásra gyakorol negatív hatást, a vadak bevonzásának megelőzésére ezért szükséges a vadetető és sózók térbeli korlátozása, vagyis eliminálása a legjobb állományok területéről.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Dél-Baranyai tervezési körzet körzeti erdőterve

b) Javasolt előírások

- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10)
- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természet szerű erdők 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása. (E04)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. (E44).
- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03).

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A terület legjobb állapotú erdei, a természetvédelmi cél ezen állományok esetében a lehető leghatékonyabb értékmegőrzés. A kezelési javaslatok ezért a jelenlegi területhasználat keretei között megvalósítható leghatékonyabb módját keresik a meglévő értékek megőrzésének.

KE-2 – Őshonos fafajú degradált erdők

(a) Kezelési egység kódja

KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása

Dominánsan honos fafajokból álló erdőállományok, melyek az intenzív erdőgazdálkodás következtében jelentős degradáción mentek keresztül (Németh-Seregélyes féle természetesség: 3-2). Jellemző állományaikra a szerkezeti homogenitás, az egykorú, 20 évnél idősebb állományokban a cserjeszint szinte mindig hiányzik, a fiatalosokban a nagy borítás miatt a gyepszint gyér. A gyepszintből hiányoznak az érzékeny fajok, jelentős a gyomok aránya. Gyakran figyelhető meg inváziós fertőzöttség, melynek két jellemző eleme a környező ültetvényekről terjedő akác és a legtöbb erdőtömbben jelen lévő bálványfa. Állományaik többnyire még felismerhető, de jelentősen degradált természetes élőhelytípusok (cseres-tölgyesek) de lehetnek jellegtelenné vált ültetvények vagy tarvágások is.

(c) Érintettség vizsgálata:

A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint):

L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek

RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

P8 - Vágásterületek

Natura 2000 élőhelyek és fajok:

91M0 Pannon cseres tölgyesek

Nagy szarvasbogár *Lucanus cervus*

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A terület közepes természetességű, már jelentősen degradálódott, de karakterisztikusan őshonos, általában termőhelynek megfelelően ültetett erdei, amelyek esetében a természetesség fokozása megfelelő gazdálkodással könnyen megvalósítható, így ez az elsődleges természetvédelmi cél.

A természetesség fokozása érdekében célszerű előnyben részesíteni azokat az erdőművelési módokat, megoldásokat, amelyek lehetővé teszik az érzékeny fajok visszatértét és megmaradását, fokozzák az élőhelyek változatosságát, a fajkészletet, tér- és korszerkezetet tekintve egyaránt.

Az őshonos állományok megtartása érdekében fontos a tájidegen fajok további mellőzése az állományfelújítások során.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Dél-Baranyai tervezési körzet körzeti erdőterve

b) Javasolt előírások

- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között. (E44)

Megjegyzés: Az előhasználatok során fontos továbbá a cserjeszint legalább foltokban való visszahagyása, mely sok fajnak (énekesmadarak, rovarok, stb.) kizárólagos élőhelyet jelent.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A terület erdőállományai esetében a természetesség fokozása megfelelő gazdálkodással könnyen megvalósítható. A kezelési javaslatok ezért a természetesebb fafajösszetételű és szerkezetű, az ökológiai funkciók betöltésére alkalmasabb, a jelölő fajok számára optimálisabb élőhelyet nyújtó állományok kialakítását elősegítő kezelési módokat összegzik.

KE-3 – Nem inváziós idegenhonos fajok erdei

(a) Kezelési egység kódja

KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása

Dominánsan idegenhonos fafajokból álló és elegyes erdőállományok, jelentősen degradált állapotban (Németh-Seregélyes féle természetesség: 2, esetleg 1). Jellemző állományaikra a szerkezeti homogenitás, az egykorú állományokban a cserjeszint szinte mindig hiányzik, a fiatalosokban a nagy borítás miatt a gyepszint is gyér. A gyepszintből hiányoznak az érzékeny fajok, jelentős a gyomok aránya. Állományaik között a vörös tölgygel elegyes ültetvények a legkevésbé degradáltak, a fekete diósok esetében a gyepszint igen erősen átalakult.

(c) Érintettség vizsgálata:

A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint):

RDa - Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők

RDb - Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

S3 - Egyéb tájidegen lombos erdők

S4 - Ültetett erdei- és feketefenyvesek

Natura 2000 jelölő élőhely:-

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A terület erősen csökkent természetességű, tájidegen faültetvényei nem inváziós viselkedésű fajokkal. A nem agresszívan viselkedő faállomány következtében a természetesség fokozása megfelelő gazdálkodással viszonylag könnyen megvalósítható, az elsődleges természetvédelmi cél a honos, termőhelyazonos faállomány kialakítása.

A természetesség fokozása érdekében célszerű előnyben részesíteni azokat az erdőművelési módokat, megoldásokat, amelyek lehetővé teszik az érzékeny fajok visszatértét és megmaradását, fokozzák az élőhelyek változatosságát, elsősorban a honos természetes fajokészlet kialakításán keresztül, de a tér- és korszerkezetet tekintve egyaránt.

Az őshonos állományok kialakítása érdekében fontos a tájidegen fajok mellőzése az állományfelújítások során.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Dél-Baranyai tervezési körzet körzeti erdőterve

b) Javasolt előírások

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.(E18)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Felújítás tájidegen fajokkal, illetve célállománnyal. (E51) (Javasolt célállomány: cseres-kocsányos tölgyes; javasolt fajok: kocsánytalan tölgy, csertölgy, hárs fajok, mezei juhar, virágos kőris)
- Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése. (E06)

f) Kezelési javaslatok indoklása

Ökológiai szempontból az idegenhonos erdők kevésbé felelnek meg a honos fajoknak, a közösségi jelentőségű fajok a honos állományokban találják meg optimális életfeltételeiket. Az idegenhonos állományok sok esetben közösségi jelentőségű élőhelyek termőhelyén találhatóak. Mindezek miatt ezen állományok honos állományokká történő átalakítása szolgálja legjobban a természetvédelmi célok elérését.

KE-4 – Idegenhonos inváziós fajok ültetvényei és spontán állományai

(a) Kezelési egység kódja

KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása

Idegenhonos inváziós fafajokból álló erdőállományok, jelentősen degradált állapotban (Németh-Seregélyes féle természetesség: 1). Jellemző állományaikra a szerkezeti homogenitás, az egykorú állományokban a cserjeszint szinte mindig hiányzik, a fiatalosokban a nagy borítás miatt a gyepszint is gyér. A gyepszintből hiányoznak az érzékeny fajok, jelentős a gyomok aránya. A spontán állományok fajai a környező ültetvényekről terjedő akác és a legtöbb erdőtömbben jelen lévő bálványfa.

(c) Érintettség vizsgálata:

A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint):

S1 – Ültetett akácok

S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai

Natura 2000 jelölő élőhely:-

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A terület erősen csökkent természetességű, tájidegen, inváziós viselkedésű fafajokkal. Az inváziós faállomány közvetlen veszélyt jelent a környező, jobb természetességű élőhelyekre, ezért az elsődleges természetvédelmi cél az inváziós faállományok féken tartása, majd lecserélése honos, termőhelyazonos faállományra.

A természetesség fokozása érdekében célszerű előnyben részesíteni azokat az erdőművelési módokat, megoldásokat, amelyek lehetővé teszik az érzékeny fajok visszatértét és megmaradását, fokozzák az élőhelyek változatosságát, elsősorban a honos, természetes fafajkészlet hosszú távú kialakításán keresztül.

(e) *Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:*

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Dél-Baranyai tervezési körzet körzeti erdőterve

b) Javasolt előírások

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.(E18)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51) (Javasolt célállomány: cseres-kocsányos tölgyes; javasolt fajok: kocsánytalan tölgy, csertölgy, hárs fajok, mezei juhar, virágos kőris)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)

f) Kezelési javaslatok indoklása

Az őshonos állományok megőrzése, illetve kialakítása érdekében fontos a tájidegen fajok mellőzése az állományfelújítások során.

KE-5 – Gyepes nyiladékok, agrárterületek, épített területek

(a) Kezelési egység kódja

KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása

Széles nyiladékok, amelyeken a kedvező fényviszonyok hatására és a viszonylag ritka zavarás mellett többé-kevésbé összefüggő másodlagos gyep alakult ki. Általában erősen gyomos, zavarástűrő magaskórós fajokkal jellemzett gyepek, de igen fontos élőhelyei különböző lepkéknek és más ízeltlábúaknak, kistestű gerinceseknek (pl. a vöröshasú unkának (*Bombina bombina*)), valamint fontos az azokat fogyasztó madaraknak is.

Ezek mellett ide tartoznak a terület szántó-fragmentumai, teljesen emberi hatás alatt álló telephelyei és burkolt útjai, valamint az ezekhez kapcsolódó, folyamatosan kezelt jellegtelenn vetett gyepek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata

A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NER 2011 kódok szerint):

OB x OF – Gyomos magaskórós üde mezsgye

T5 – Vetett gyepek, füves sportpályák

T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

U11 – Út- és vasúthálózat

U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók

Natura 2000 jelölő élőhely:-

Közösségi jelentőségű (nem jelölő) faj: vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető, általános kezelési javaslatok:

A gyepgazdálkodást úgy szükséges folytatni, hogy az érintkező erdőszegélyek ne sérüljenek. A szántás során a szántó parcellán belül kell maradni. A szántókkal érintkező őshonos erdőket kímélni, a határos gyepeken a deponálást kerülni kell. Vegyszeres kezelés esetén fokozottan figyelni kell az elsodródásra. Az alkalmazott agrotechnikában törekedni kell a természetbarát szerek használatára. A mesterséges felszínekkel jellemezhető épített területek használatakor fontos a környezet természetközeli élőhelyeinek kímélete, kiemelkedő figyelemmel a vegyi anyagok használatára vagy a havária-szerű szennyezések megelőzésére.

(e) *Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:*

a) *Kötelezően betartandó előírások:*

A NATURA 2000 gyepsterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.

b) *Javasolt előírások*

A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása. (GY25)

A felhalmozódott fűavar eltávolítása. (GY23)

Kaszálás június 30. után lehetséges. (GY73)

Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése. (GY106)

A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése. (SZ15)
Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (SZ19)
Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók. (SZ22)
Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen (SZ24)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Természetvédelmi szempontból kívánatos a szántóterület felhagyása és az ökológiai viszonyoknak megfelelő erdős vagy gyepes élőhely kialakítása.

Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása. (SZ52)

Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése korábbi erdőterületen támogatható. (SZ58)

Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vehetők. (SZ67)

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolt.

(h) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén erdőtelepítés hazai és a tájban is honos fafajjal javasolható.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

A szántó kis területű, földrészlet határ átlépésével keletkezett, amely állapotnak visszaállítása kívánatos. A szántók kezelésének előírásait a közeli illetve szomszédos természetközeli élőhelytípusok védelmének (91M0 - pannon cseres-tölgyesek) kívánalmi határozzák meg, elsősorban az erdők felé elszivárgó vizek vegyszerterhelésének csökkentésével.

Az út és telephely esetében a vegyszerhasználat körültekintő használata, a kockázatok minimalizálása elvárható.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Általánosságban az idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása a legfontosabb feladat mind a fás, mind a fátlan területeken. Emellett a degradált területek természetszerűségének növelése, az élőhelykínálat változatosságának növelése kívánatos.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*) számára jellemzően megfelelő a KE-1, KE-2, KE-3 kezelési egységek jelenlegi élőhelyi struktúrája és kezelési formája, azonban az alkalmas élőhelyek kiterjedésének növelése a többi egység megfelelő kezelésével, –az idős faegyedek számának és arányának, valamint az álló és fekvő holtfa állományának növekedése, a KE-2 és KE-3 kezelési egységek esetében pedig a termőhelyazonos faállomány részarányának növelése javíthatná az állomány helyzetét.

A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állománya a szaporodásra használt területek állapotától függ. Ezek a terület keleti részén található vizes, illetve a területet átszelő út menti, tavasszal vízzel borított, lefolyástalan területek. A további bolygatás elkerülése elegendő lehet az állomány megtartásához, az érintett területen állandó felszíni vizek hiányában további lehetséges élőhelyek jelenleg nem állnak rendelkezésre.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetszerű erdők alaposabb, hosszú távú kutatásával további közösségi jelentőségű xilofág bogárfajok, a nyiladékokban, szegélyterületeken értékes lepkefajok kerülhetnek elő. Országos monitoring programra alkalmas élőhelyek sem a minőség, sem kiterjedés miatt nem találhatóak a területen. A helyi viszonyok nyomon követése a megvalósuló kezelések függvényében válhat szükségessé.

A monitorozáshoz a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer monitorozási módszerei, protokolljai javasolhatók.

3.2.5 Mellékletek

Térképek

1. Térkép: A tervezési terület áttekintő térképe
2. Térkép: A tervezési terület kezelési egységei

3.2.5.1. A Székelyszabari-erdő KTT áttekintő térképe

A HUDD20067 Székelyszabari-erdő KTT
áttekintő térképe (2018)
M 1: 50 000

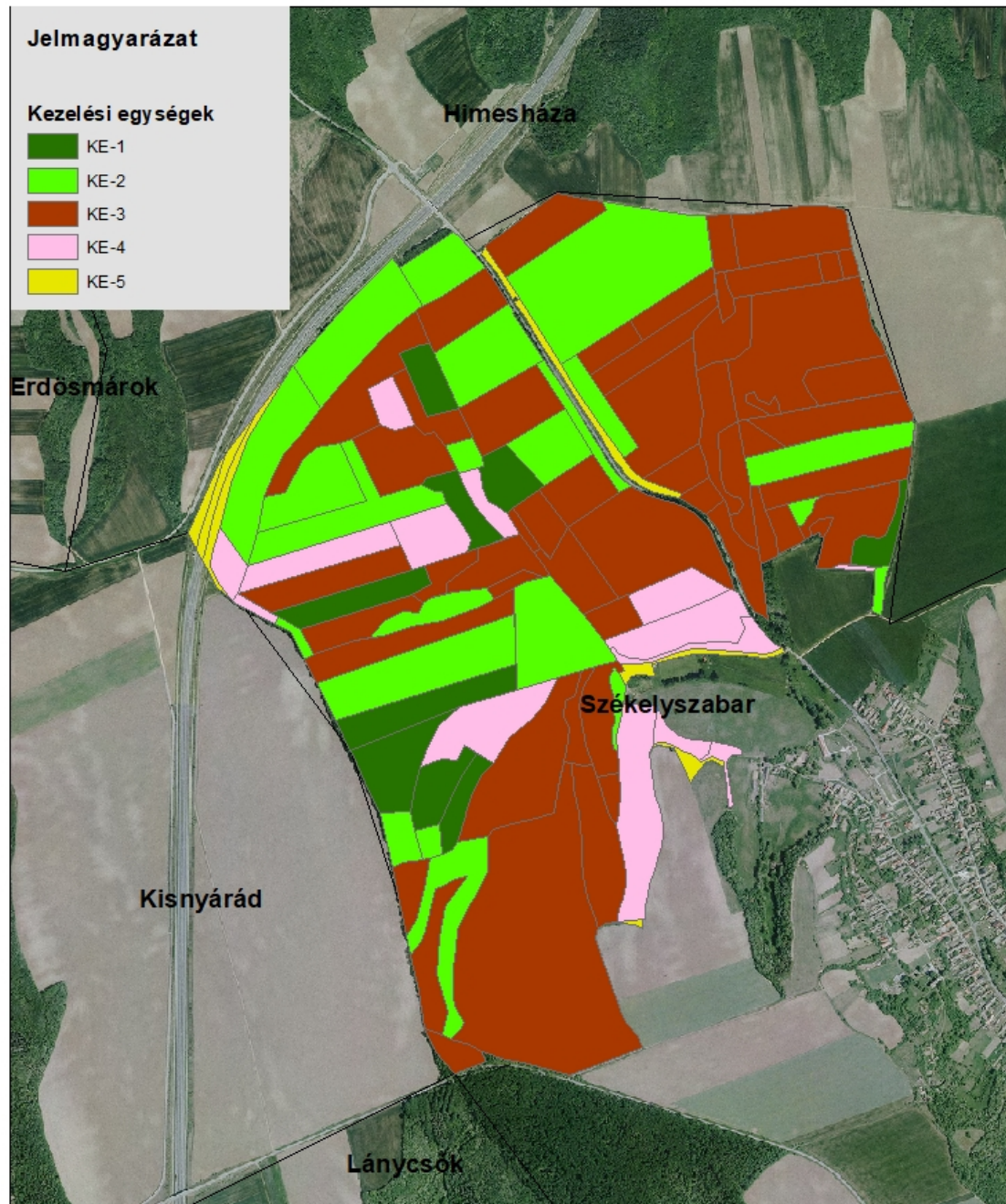
Ortofotó:
Magyarország légifelmérése 2015

0 385 770 1 540 2 310 3 080
Meters

3.2.5.2 A Székelyszabari-erdő KTT kezelési egységeinek térképe

A HUDD20067 Székelyszabari-erdő KTT
kezelési egységeinek térképe (2018)
M 1:15 000

Ortofotó:
Magyarország légifelmérése 2015

0 115 230 460 690 920
Meters

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A terület egyetlen védelmi jellegű besorolása különleges természetmegőrzési terület, így jogszabályok közül a természetes élőhelyek és vízfolyások, védett fajok tekintetében az 1996. évi LIII. törvény - a természet védelméről, illetve a Natura 2000 hálózatról szóló 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet szabályozza a természetvédelem lehetőségeit.

A terület szinte teljes egésze állami tulajdon, 2,5% alatti a magántulajdon aránya. Ez mindenképpen fontos tényező a támogatások és pályázati források felhasználhatósága, és azok elnyerhetősége szempontjából is. A magántulajdonban lévő területek helyzete rendezetlen, sok tulajdonossal bíró osztatlan közös tulajdonúak a magánkézben lévő területek. Ez a tulajdonforma nehézkessé teheti a pályázati lehetőségek kihasználását.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A jelenlegi uniós költségvetési ciklusban (2014-2020) a Közös Agrárpolitika (KAP) támogatásai közül az alábbiak relevánsak a területen. Az **I. pillérből (Közvetlen támogatások)**:

Az Európai Unió által finanszírozott **egységes területalapú támogatás** (Single Area Payment Scheme - SAPS) a föld hasznosításától függetlenül igényelhető a közösségi jogszabályok által meghatározott területekre, hazánkban azokra a gyeper és szántó területekre, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva (a Natura 2000 kijelöléstől ez független). A SAPS igénybevételének jelenleg hatályos szabályait *az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2015. (II. 19.) FM rendelet* tartalmazza. A támogatások adott évi igénybevételével, azaz az egységes kérelem benyújtásával kapcsolatos eljárási szabályokról minden évben új rendelet jelenik meg. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával, térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (**zöldítés**) célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez. A támogatás igénybevételének részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza.

A **II. pillérből (Vidékfejlesztési támogatások)** a területen elsősorban az alábbiaknak lehet relevanciájuk:

1.) Kötelező földhasználati előírások ellenértékéként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések, csak igénylés esetén járnak (az állami szervezetek kivételével, a következő jogcímen):

– A 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a Natura 2000 területek gyepeire vonatkozóan, ezért a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe: VP4-12.1.1-16 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések.
A tervezési területen támogatható méretű gyepterület nem található.

– A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függ: VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések.
A tervezési területen támogatható erdőterület nem található.

2.) Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások közül a költségvetési ciklus végéhez közeledve pillanatnyilag kevés a még nyitott pályázat, a következők érhetők el a területen (az állami szereplők kivételével):

Az erdőterületekre vonatkozóan erdő-környezetvédelmi kifizetések vehetők igénybe:
VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A támogatások kihasználtsága

A Natura 2000 területet 6 MEPAR blokk érinti, gyakorlatilag a Natura 2000 terület határaival egybevágó körvonallal. Az érintett blokkok nem támogatható területekként vannak nyilvántartva a MEPAR-ban.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A terület gyakorlatilag teljes egészében erdő művelési ágú besorolásba tartozik és szinte kizárólag állami tulajdonú, melynek vagyongazdálkodója a Mecsekerdő Zrt.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi támogatási rendszer szinte kizárólag magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Ennek következtében a területen legnagyobb arányban előforduló állami tulajdonú erdőkben a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő természetvédelmi célok érvényesítéséhez szükséges rendszeres anyagi támogatás nem érhető el, csak pályázati úton szerezhető eseti támogatás. Szükséges lenne ezért olyan támogatási konstrukciókat is kidolgozni, amelyek az állami erdők valóban természetvédelmi szemléletű kezelését is lehetővé teszik. A magánerdők esetében a kompenzáció akkor lehetne eredményes, ha mértéke a pusztán gazdasági szempontú hasznosításból származó nyereséggel összevethető lenne, valamint ha a jogosultság feltételrendszere a jelenleginél pontosabban, területspecifikusan lenne meghatározva. A magántulajdonosok számára az elérhető támogatások és pályázati források adminisztratív terhei sokszor túlzottak.

3.3.2. Pályázati források

Jelenleg a területen megvalósítás vagy tervezés alatt levő természetvédelmi célú pályázat nincsen.

A tervezési területen pályázati forrásból (KEHOP, LIFE) projekt indítására vagy abban való részvételre lehetőség van, de jelenleg ilyen program nem fut.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUDD20067 Székelyszabari erdő különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD20067 Székelyszabari erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2019. november 27.